

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A
VITENDO VYA KUJIFUNZA HISABATI

684

Muda: Saa 3

MAJIBU

Mwaka: 2021

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B.
2. Jibu maswali yote.

maktaba.tetea.org

1. Taja mambo manne ambayo moto wa Elimu ya Awali hujifunza wakati anachunguza fedha za noti za Tanzania.

Kutambua rangi: Watoto hujifunza rangi za noti, kama noti ya shilingi 1,000 ni nyekundu.

Kutambua wanyama: Hujifunza wanyama kwenye noti, kama simba kwenye noti ya shilingi 10,000.

Kutambua thamani: Hujifunza thamani za noti, kama shilingi 500 ni ndogo kuliko shilingi 2,000.

Kutambua namba: Hujifunza namba kwenye noti, kama 1,000 au 5,000, ili kuelewa idadi.

2. Andika mbinu nne unazoweza kutumia mwalimu kalika kufundishia moto wa Elimu ya Awali dhana ya vipimo.

Kutumia nyimbo: Tumia nyimbo za vipimo, kama “Moja, mbili, tatu,” kufundisha kuhesabu vipimo vya urefu.

Kutumia vifaa vya kugusa: Tumia mawe, kama kuweka mawe matatu kama urefu wa kitu, kufundisha vipimo.

Kutumia picha: Tumia picha za vitu, kama picha ya mti mrefu na mti mfupi, kufundisha tofauti za urefu.

Kutumia michezo: Tumia michezo, kama kuuliza “Nani mrefu zaidi?” wakati watoto wanapima urefu wao.

3. Orodesha hatua nne za kuzingatia wakati mwalimu anafundishia dhana ya kupunguza vitu kwa moto wa Elimu ya Awali.

Kuelezea dhana: Elezea kupunguza, kama “Tuna mawe 5, tunaondoa 2, ni mangapi yaliyobaki?”

Kutumia vifaa: Tumia mawe, kama kuweka mawe 5 na kuondoa 2 ili watoto waone matokeo ni 3.

Kushirikisha watoto: Waulize watoto wapunguze, kama “Punguza vidole 4 kwa 1, vimebaki vingapi?”

Kupongeza juhudi: Pongeza watoto, kama “Hongera kwa kupunguza vizuri,” ili kuwapa motisha.

4. Eleza kwa kifupi michezo miwili inayomwezesha moto kujenga dhana ya kuhesabu vitu 1 hadi 10.

Mchezo wa “Moja, Mbili, Tatu”: Watoto huhesabu kwa sauti hadi 10 wakati wanacheza, kama kuruka kamba mara 10.

Mchezo wa “Duka”: Watoto huhesabu vitu, kama kuhesabu sarafu za kuchezea 1 hadi 10 wanapofanya “biashara.”

5. Bainisha tofauti nne zilizopo katika fedha aina ya sarafu na aina ya noti za Tanzania.

Rangi: Sarafu ni za rangi moja (kama fedha), lakini noti zina rangi tofauti kama nyekundu au bluu.

Nyenzo: Sarafu ni za chuma, lakini noti ni za karatasi au plastiki.

Ukubwa: Sarafu ni ndogo, kama sarafu ya shilingi 100, lakini noti ni kubwa zaidi.

Thamani: Sarafu zina thamani ndogo, kama shilingi 50, lakini noti zina thamani kubwa, kama shilingi 10,000.

6. Bainisha sifa nne za kulinganisha vitu wakati wa ufundishaji na ujifunzaji wa dhana ya vipimo kwa moto wa Elimu ya Awali.

Urefu: Watoto wanalinganisha urefu, kama “Mti huu ni mrefu kuliko ule.”

Uzito: Wanalinganisha uzito, kama “Jiwe hili ni zito kuliko hili.”

Ukubwa: Wanalinganisha ukubwa, kama “Mpira huu ni mkubwa kuliko ule.”

Idadi: Wanalinganisha idadi, kama “Mawe 5 ni mengi kuliko mawe 3.”

7. Taja tofauti nne zilizopo kati ya lengo kuo na lengo mbalimbali katika andalio la somo la Vitendo vya Kujifunza Hisabati.

Lengo kuo: Lengo moja, kama “Kujifunza kuongeza vitu hadi 5.”

Lengo mbalimbali: Lengo nyingi, kama “Kujifunza kuongeza, kupunguza, na kulinganisha vitu.”

Upeo: Lengo kuo lina mwelekeo mdogo, lakini lengo mbalimbali lina mwelekeo mpana.

Muda: Lengo kuo linachukua muda mfupi, lakini lengo mbalimbali linahitaji muda mrefu.

Vifaa: Lengo kuo linahitaji vifaa vichache, kama mawe, lakini lengo mbalimbali linahitaji vifaa vingi, kama mawe, picha, na sarafu.

8. Eleza kwa kifupi zana nne unazoweza kutumia kufundishia moto wa Elimu ya Awali nyakati za siku.

Picha za jua: Tumia picha za jua, kama jua likichomoza (asubuhi) na kuzama (jioni), kufundisha nyakati.

Saa ya kuchezea: Tumia saa ya kuchezea, kama kuonyesha saa sita ni asubuhi na saa tisa ni mchana.

Nyimbo: Tumia nyimbo, kama “Asubuhi naanza shule,” kufundisha nyakati za siku.

Hadithi: Simulia hadithi, kama “Sungura alikula asubuhi,” kufundisha nyakati kama asubuhi.

9. Eleza umuhimu wa mwalimu kutumia vihesabio katika kufundishia moto wa Elimu ya Awali kuhesabu vitu.

Kufanya somo la vitendo: Vihesabio kama mawe hufanya somo liwe la vitendo, kama kuhesabu mawe 5.

Kusaidia uelewa: Vihesabio vinawasaidia watoto kuelewa, kama kuona mawe $3+2=5$.

Kuvutia watoto: Vihesabio vya rangi, kama mipira, vinawavutia watoto kushiriki katika hesabu.

Kukuza ubunifu: Vihesabio vinawasaidia watoto kufikiri, kama kutatua “Mawe $4-1$ ni mangapi?”

10. Eleza kwa ufupi umuhimu wa nyimbo katika kufundishia moto wa Elimu ya Awali kuhesabu vitu.

Kuvutia watoto: Nyimbo kama “Moja, mbili, tatu” zinawavutia watoto, hivyo kuwafanya wazingatie.

Kusaidia kukumbuka: Nyimbo zinawasaidia watoto kukumbuka idadi, kama kuhesabu 1 hadi 10.

Kufanya somo la furaha: Nyimbo hufanya hesabu iwe ya kufurahisha, kama kuimba wakati wa kuhesabu.

Kushirikisha watoto: Nyimbo zinawashirikisha, kama kuimba pamoja “Tatu na mbili ni tano.”

11. Pendezeka hatua nne ambazo moto wa Elimu ya Awali anapaswa kuzipitia katika kuandishi wa namba.

Kutambua namba: Watoto wajifunze kutambua namba, kama 1, 2, 3, kwa kuona picha za namba.

Kufuata muundo: Wajifunze kufuata muundo wa namba, kama kuandika 1 kwa kufuatilia mistari.

Kuzoea kuandika: Wazoezwe kuandika kwa mkono, kama kuandika 2 kwenye mchanga.

Kupima usahihi: Mwalimu apime, kama kuuliza “Andika 3,” ili kuona kama wanaandika vizuri.

12. Eleza zana nne za upimaji ambazo mwalimu anazoweza kutumia mapema kufundishia moto wa Elimu ya Awali kuhusu shughuli za mapambo.

Picha za rangi: Tumia picha za mapambo, kama maua, kufundisha watoto kupamba.

Udongo: Tumia udongo kufundisha kupamba, kama kufinyanga udongo kuunda maua.

Karatasi za rangi: Tumia karatasi za rangi, kama kukata karatasi nyekundu kuunda mapambo ya nyota.

Rangi: Tumia rangi, kama kupaka rangi kwenye picha za maua, kufundisha kupamba.

13. Eleza mambo manne yanayopaswa kuzingatia na mwalimu wakati anachagua mbinu za kufundishia vitendo vya kuongeza na kupunguza vitu.

Umri wa watoto: Mbinu iwe rahisi, kama kutumia mawe kwa watoto wa miaka 4-6.

Uwezo wa watoto: Mbinu iwe ya kutoshea uwezo, kama kuuliza watoto wanaoanza “Ongeza 1+1.”

Usalama: Mbinu iwe salama, kama kutumia mawe laini badala ya mawe makali.

Kuvutia watoto: Mbinu iwe ya kuvutia, kama kutumia nyimbo za kuhesabu wakati wa kuongeza.

14. Eleza umuhimu wa upimaji wa maendeleo ya moto katika somo la Vitendo vya Kujifunza Hisabati.

Kutambua uelewa: Upimaji unasaidia kutambua uelewa, kama kuuliza “Ongeza 3+2” ili kuona kama wanaelewa.

Kusaidia maendeleo: Unasaidia mwalimu kurekebisha, kama kufundisha tena ikiwa watoto hawajaelewa kupunguza.

Kuwapa motisha: Unawapa watoto motisha, kama kuwapongeza “Hongera kwa kuhesabu vizuri.”

Kupanga somo la baadaye: Unasaidia mwalimu kupanga, kama kuongeza changamoto ikiwa watoto wanaelewa vizuri.

15. Kuna changamoto gani unazoweza zukumbana nazo kwa kuwaruhusu watoto wa Elimu ya Awali kwenda kukusanya zana za kufundishia na kujifunzia katika mazingira yanayozunguka shule?

Usalama: Watoto wanaweza kujeruhiwa, kama kukanyaga mawe makali wanapokusanya vifaa.

Kuvurugika: Wanaweza kuvurugika, kama kucheza badala ya kukusanya vifaa kama mawe.

Ukosefu wa vifaa: Wanaweza kushindwa kupata vifaa, kama mawe yanayofaa, katika mazingira.

Kupotea: Watoto wanaweza kupotea, kama kwenda mbali sana kutafuta vifaa bila mwongozo.

16. Eleza umuhimu wa mwalimu kutumia andalio la somo la Vitendo vya Kujifunza Hisabati wakati anapofundisha darasani.

Kupanga somo: Andalio linasaidia mwalimu kupanga, kama kuweka wakati wa kufundisha kuongeza na kupunguza.

Kuhakikisha vifaa: Linasaidia kuandaa vifaa, kama mawe au picha, kwa ajili ya somo la hesabu.

Kufanikisha malengo: Linahakikisha malengo yanafanikishwa, kama kufundisha watoto kuongeza vitu.

Kupunguza mkanganyiko: Linapunguza mkanganyiko, kama kuepuka kushindwa kujua ni mbinu gani ya kufundishia.